

Ovo je prva priča pisana na novoj tipkovnici (na kojoj se vide sva slova što kod stare, već odavno, nije bio slučaj jer se boja slova i brojki izlizala!) i pomoću novoga "miša" koji ima intenzivno vječnogoruće plavo oko (kotačić) što me je odmah nadahnulo na pisanje novele iz davno svršenog vremena o Zvonimiru Golobu*. Vrlo indikativno i opravdano asociiram jer je gospodin imao hladne, kričavoplave oči (ne, nije me stid što prečesto spominjem plavooke muškarce – takva sam: jeftina – poput prave kičerice padam na anđeosko plave oči, one su mi zazidane u poimanju ljepote!). Ova mi se Zvonko-tema fatalno nametnula s tim novim "mišem" s ovalnom plavom lampicom-kotačićem. Naime, kad sam kupovala novoga "mišeka", on nije bio uključen u struju, već upakiran u nekakvi plastični etui i nisam znala, niti mogla znati, da je njegovo kiklopsko oko tako divno - plavo! Vidjela sam samo da mu je tijelo srebrnosivo, mišje sivo što mi se svidjelo.

Golob je bio lijep kao što je i red da pjesnici budu (samo se vi zgražavajte – ja smatram da bi pjesnici i pjesnikinje trebali biti lijepovidni – to doprinosi dojmu njihove poezije). Imao je, k tome još, i meni važan smisao za (pretežno crni) humor, a anegdote i viceve (svoje i tuđe) pričao je sa skamenjeno ozbiljnim licem što obožavam kao scenski pristup. Pušio je cigaretu za cigaretom – paleći novu na još pušećoj. Bio je vitak, visok, i uglavnom mrzovoljan, ali erotski vrlo nestašan. Omiljen među ženama. Izričito! A kako i ne bi bio! Osim onoga što mu je Bog dao (a on se trudio održavati u dobrome stanju

51

i pokazivati svoje čari do smrti), još je i pisao nadahnutu, potresnu, vrlo nježnu, razumljivu, iskrenu, majstorski oblikovanu ljubavnu liriku. A to za žene nije bilo - bilo što! Njegova predanost ljubavnom pjesništvu svakoj je romantičnijoj zaljubljenici (u njega) nagoviještavala, otvarala prozorčić nade da će i njoj (koja ga zdušno ljubi i od njega se dala obljubiti), možda napisati zasluženu lirsku pjesmicu ili joj reći da je njome nadahnut napisao baš onaj stih koji joj se osobito svidio. A taj je, uistinu, napisan davno - nekoj drugoj, mlađoj i

senzualnijoj dami. Ali tko za takve nevažne sitnice mari! Glavno je ono u što netko želi vjerovati i da su svi zadovoljni. Napokon, mnogi muškarci nas doista ljube i talentirano obljubljuju, a nikad nam, nažalost, ne napišu ni stiha. Samo nas, katkad, pozovu na večeru ili donesu za rođendan buketić cvijeća. I to, nedajbože, crvenih karanfila! To je, uglavnom, bio gaf. Golob to nikada nije činio. Njega su njegove obožavateljice pozivala na večere (jadan, živi sam i nema mu tko kuhati!) i njemu u čast ukrašavale postavljene stolove cvjetnim aranžmanima. Iako sam mu bila prijateljica (nikada nisam znala, ni htjela, ugrabiti priliku, niti biti jedna od perlica u ogrlici!) i ja sam to, katkad, činila. Njegove cure su često poznavale jedna drugu jer su bile iz njemu bliskoga društveno-obrazovnog okruženja, ali su se pravile da ne znaju da je svaka od njih jedna od njegovih bivših ili sadašnjih ljubavnica (i to uvijek uz još jednu stalnu, službenu, izložbenu, tj. za prikazivanje u javnosti!). Te povremene i privremene njegove dame Zvonka ničim nisu htjele razljutiti i slijedom toga ostati neopjevane. Činile su mu s radošću razne usluge (lektorske, prevoditeljske,

52

korektorske, daktilografske itd.). Panorama njegovih očekivateljica zaslužene ljubavne pjesme bila je naslikovitije i najpreglednije vidljiva na Golobovom sprovodu. Moglo ih se prepoznati po crvenoj ruži na dugačkoj stabljici u desnoj ruci (kao da su se dogovarale!). Prije ukopa lijes mu je bio prekriven takvim ružama Gotovo da nije bilo mjesta za službeni vijenac! Ma, znam da sam već u Podsuknji o tome pisala, ali ne mogu odoljeti da ponovno, iz malo drukčijeg kuta ne opišem taj prizor s crvenim ružama. Bio je doista impresivan jer su crvenu ružu za Goloba donijele i dame za koje nikada, nikada ne bih rekla..., ma dala bih obje ruke u vatru da nisu bile smlavljene njegovim atributima i pjesničkim šarmom! Neke su plakale, a neke su samo, utopljene u uspomenama, imale od tuge zgrčeno lice. Neke su, doduše s bijelom ružom u ruci, došle u pratnji muževa. No, te su bile u manjini. Bilo je 90% solistica na tom velikom pogrebu prilikom kojega je velika povorka sastavljena od postarijih žena s crvenim ružama u rukama pratila njegovo mrtvo tijelo. Zvonkec, Zvonkec, svaka čast, tako se

to radi! Tek toliko da znaš - ja sam imala u ruci
stručak nevena.

- Kad sam loše volje odem u kupaonicu i
pogledam se u špihl. To me, u pravilu, umiri,
štoviše, čak i razveseli. Zamisli, ne pročitam neku
svoju uspješniju pjesmu ili pohvalnu kritiku nove
zbirke kad očajavam. Ne, odem se utješiti prizorom
sebe samoga u zrcalu - sasvim mi je ozbiljno u više
navrata govorio Golob.

Jedanput sam mu se usudila zločesto parirati:

53

- Koliko se sjećam, u tvojoj je kupaonici samo
manje zrcalo iznad umivaonika, čovjek se u njemu
jedva vidi do polovice poprsja!
Pravio se da ne razumije, a ja dokaza za svoju tada
još samo insinuaciju - nisam imala. Ali ne lezi vraže!
Često smo provodili vikende kod njegove, navodno,
dugogodišnje prijateljice u njezinom starome mlinu-
vikendici u Bistri. Jedne smo subote ondje bili samo
Ines, Zvonko i ja. Ines i ja smo sjedile za stolom
ispred mlina napravljenim od mlinskog kamena i jele
sir s vrhnjem koji smo kupili od obližnje seljanke. Bio
je sunčan, ljetni dan, a uokolo zelena, pokošena
travnica. Zvonko nije htio jesti kumičin sir s vrhnjem,
bio je izbirljiv i gadljiv što se hrane tiče. Ležao je u
hladu vikendice i nešto čitao. Odjednom se pojavio
gol golcat, ustobučio se ispred nas za stolom, s
frotirskom dekičicom prebačenom preko ramena. Ines
i ja nismo baš bile djevice Marije, no uspio nas je
zaskočiti! Nismo vrisnule, ali prizor nam je bio
podosta iznenađujuće bizaran.

- Jeste li, drage moje gospođe, za zajedničko
sunčanje gore na livadici na velikoj frotir deki?

- Nismo, idi se ti sam sunčati, vidiš da jedemo! -
jedva smo, kao, nonšalantno odgovorile i nastavile
(lažno usredotočeno) hrskati rotkvice. I ode on,
uvrijeđeno, jer nije se tome nadao, nije bio naviknut
na "košarice", makar dobivene i na - selu!

- O-le! – reče Ines kad je zamaknuo iza golemog
oraha i zamahnuo ručnikom.

- A-uuuuuuu! – nadodah ja pokušavajući uzvikom
opisati utrnuli prizor gologa muškarca plus utišati
osjećaj nelagode.

Poslije se takva Zvonkova nudistička sekvenca
nikada nije uživo ponovila. Bila je jednokratna poput

nadahnuća za pjesmu. Vratio se nakon sunčanja jednako gol s velikim ručnikom preko drugog ramena, potom se obukao i odvezao nas šutke svojim automobilom u Zagreb. Često je šutio po cijeli dan na izletima ili rođendanima i time kvario društvu raspoloženje jer je takav, namrgođen, volio sjediti u središtu događanja neprestano pušeći, s nijemoprezirnim pogledom uprtim u govornike. Katkad je, pak, bio zabavan. Nije se baš smijao, no bio je govornik i uveseljavao je društvo svojim pričicama i dosjetkama obavijen dimom svojih bezbrojnih cigareta.

Kad smo bile kod njega u gostima svima nam je, pojedinačno ili grupno, pokazivao svoje umjetničke fotografije, uglavnom crnobijele aktove mladih, nagih, javnosti poznatih žena (glumica, književnica, slikarica, novinarki itd., itd.). Na nekim se aktovima vidjelo lice, a na nekima je bilo poluskriveno granom s cvijećem, šeširićem, lepezom, kosom ili je akt bio snimljen s leđa. No, na mnogima je lice bilo lako prepoznatljivo što mi, njegove družbenice, nismo komentirale, iako smo mu zamjerale. Pokazujući mi nasamo nove fotografije golih djevojaka, jednom me je upitao.

- Htio bih snimiti голу tvoju kći, prava je mala ljepotica, nadam se da nemaš ništa protiv.
- Sve imam protiv, dragi Zvonko, ona ima samo 12 godina! Kad postane punoljetna – pitaj nju hoće li se ili neće fotografirati gola!
- Pa u tome jeste sjaj, ta njezina sadašnja neraspupana, adolescentska ljepota! Pazio bih da joj se ne vidi lice, imaj povjerenja!
- Ma, daj, zaboravi, ne dolazi u obzir!

I Ines i ja smo poslije njegove smrti, iz ženske solidarnosti prema njegovim foto-modelima i njihovim potomcima, vrlo pokorno i ulizički molile njegovu treću suprugu, bivšu mu kućnu pomoćnicu koju je oženio potkraj života, da sakrije, spali ili, bolje, preda nekoj instituciji na čuvanje njegove umjetničke aktove žena (zajedno s negativima) kako ih se ne bi dočepali novinari. Nage ljepotice na fotografijama imale su krajem 90-ih godina prošloga stoljeća već unučad, neke i praunučad i nikako ne bi

bilo u redu da im Golobove fotografije osvanu na internetu ili u tisku. Ne moraju baš sve mladenačke ludosti biti kažnjene u starosti, zar ne!? Zvonkova treća supruga nas je, začudo, poslušala (vjerojatno nije slutila koliki bi novac mogla na njima zaraditi) i te je fotografije predala, zajedno sa bogatom Zvonkovom pjesničkom kućnom bibliotekom, jednoj knjižnici. Fotografije, nasreću, nikad nisu osvanule u medijima i nadam se da neće. Njegova posljednja supruga rekla nam je da je sretna što dotična knjižnica hoće preuzeti sve muževljeve knjige jer, citiram: Samo po policama nakupljaju prašinu koju treba dva puta tjedno brisati! To ti je kad se umjetnik oženi s bedinericom! Dobro je i završilo, mogle su i knjige i njegove kutije s umjetničkim fotografijama, da njegovu udovicu Ines i ja nismo stalno držale na oku i u telefonu, završiti prodane na kile kao stari papir.

S novim umjetničkim fotografijama njegovih novih dragana jednom mi je Zvonko u ured donio i svoj autoportret snimljen, navodno, autoknipsom. Upitao je značajno najprije mene, pa moju mladu daktilografkinju, želimo li vidjeti njegov portret. Mi smo kimnule glavama, a što bismo drugo? Izvadio

56

je iz mape fotografiju velikog formata na kojoj je ležao nauznak na kauču potpuno svučeni i stavio je pažljivo na moj radni stol. Izgledao je na njoj kao izdužena, mrka, muška Gola Maja. Lice mu je, dok smo blenule u fotku, bilo uobičajno bezizražajno-ozbiljno, kao da to što nam pokazuje nema nikave veze s njime. Pogled poučno uperen u kameru. Daktilografkinja je ciknula i izašla iz sobe, a ja sam ga zamolila neka sliku stavi natrag u mapu jer mi u sobu može svakoga časa upasti ili direktor ili banuti neka nenajavljena stranka i vidjeti na mom radnome stolu, u gros planu, njegovog veličanstvenoga. Bio je ljut što mi je to bio jedini komentar na njegove uslikane divote, spremio je polako fotografiju u zaštitnu mapu pa u svoju aktn-tašnu, rekao mi s blagim gađenjem da sam malograđanka i udaljio se. Preko toga smo, poslije, prešli praveći se da se nije dogodilo, no moja bi 18 - godišnja daktilografkinja (netom doseljena iz Hrvatskog Zagorja) svaki put kad bi Zvonko došao u moj ured na jutarnju kavicu prije placa - bez ijedne

riječi, demonstrativno izlazila iz sobe. Zasigurno se poslije nedjeljne mise ispovijedila kod svojega zagorskog svećenika zbog česte pomisli na Zvonkov akt!

Volio je kuhati i razmijenjivati recepte za što sam ja bila loša partnerica. Moj je ured bio u blizini Trešnjevačkog placu pokraj kojega je on stanovao. Na placu je poznavao sve kumice i preprodavačice i s njima se rado cjenkao i razgovarao ili bi se, mlađima, u svojem zbnjujućem stilu - mrko upucavao. Mene bi često, iako je znao da je to uzaludno, pitao: Kaj buš danas kuhala? Znao je što ću mu odgovoriti, no svejedno me je to isto često

57

pitao, katkad, i na telefon. Valjda me je, ljutit, htio gnjaviti radi toga što mi nije ni do razgovora o kuhanju, a kamoli do kuhanja. Uvijek sam mu odgovorila isto: Znaš da ne kuham i da nemam pojma kaj mi je svekrva kupila na Kvatriću odnosno kaj doma danas kuha! Posljednjih godina kad se natjeram da si (nakon nekoliko dana objedovanja sendviča ili salata) ipak nešto skuham za ručak, u pravilu se sjetim Goloba i njegovog, za preozbiljnog književnika, bapskog i, zapravo, teškog pitanja: Kaj buš danas kuhala? Sjetim ga se i kad pogledam jednu od svojih mačaka koja je, iako je sijamska, bačena kao mačić u moje dvorište preko visoke ograde. Golob je volio mačke i uvijek je imao po jednu sijamsku. Ja sam upoznala samo jednoga njegovoga dugovječnoga sijamskog mačka s, naravno, plavim očima koji je bio mrzovoljne naravi kao i njegov gazda i uvijek dominantno sjedio na Zvonkovom radnom stolu. I onda kad je Zvonko pisao i onda kad je imao goste. Mačak je sve nadzirao, nikome nije dolazio u krilo ili na umiljavanje uz nogu. Ne znam kako je podnosio Zvonkove posjetiteljice u postelji gdje je spavao sa gazdom. Je li ih grizao i grebao dok nisu pobjegle ili je samo uporno mijaukao? Kad je mačak umro od starosti Golob me je nazvao kasno navečer i upitao me imam li lopatu. Samo je hrapavo promrmljao: Umro mi je mačak ... moram ga sahraniti u parku...Čini se da je taj mačak bio njegova prava, iskrena ljubav. Tada sam stanovala u centru grada i nisam imala lopate, ali sam se sjetila da u podrumu postoji jedan ašov iz moje izviđačke "karijere" pa

sam mu ponudila ašov. Ujutro je došao po njega.
Bio je blijed i vrlo žalostan, nije o mačku htio ništa

58

govoriti, ni odgovarati na moja suosjećajna pitanja.
Samo je uzeo ašov i otišao. Poslije tog Sijamca, čini
mi se da se zvao Čiko, Zvonko više nikad nije imao
ni jednu drugu mačku.

Gotovo sam zaboravila, iako je važna anegdota za
ovaj Zvonkov aoristni, minijturni, iščašeni portret!
Na kraju predstavljanja Golobove zbirke pjesama
SJENA KRIŽA, naša zajednička poznanica Pia
upitala ga je dok joj je pisao posvetu u kupljenu
knjigu:

- Vi pišete samo ljubavne pjesme, je li tako?

- A o čemu bi se drugome, recite mi draga
gospođo, uopće trebalo pisati? – obrecnuo se na
nju ledenoga lica, ne pogledavši je.

Odgovor nije uslijedio, gospođa je bila zastravljena.

Sada, kada je i Ines već mrtva, a i meni se bliži
“primirje“, moram Golobu gledajući negdje prema
gore (u kič-modro nebo!) još jednom zahvaliti što
me je podržavao i podučavao u pisanju poezije, te
uvrštavao moje početničke pjesme u antologije
ljubavne lirike (Gorki med i Antologiju svjetske
ljubavne lirke 20. stoljeća). Hvala mu i što je volio
životinje i što nije bio tašt, pa me je, unatoč erotskim
“košaricama“, prihvatio kao platonsku prijateljicu.

Toliko mi je podigao književno samopoštovanje da
sam se pod starost osokolila napraviti internetski
portal Hrvatske ljubavne lirike (19. – 21. stoljeća) s
izabranim pjesmama 199 autora i još opširniju (sa
325 autora), antologiju OBLIZUJUĆI SUZE, hrvatski
pjesnici o ljubavi u tiskanom obliku. Sigurna sam da
je ondje negdje u modrilu gdje prebiva Zvonko
ponosan na mene i da nema ništa protiv mojega
izbora njegovih ljubavnih pjesama.

59

Završit ću ovaj Golobov aorist djelomičnim citatom
jednoga od njegovih malih eseja o poeziji iz knjige
DNEVNIK 1985. (Mladost, Zagreb, 1987.):

(...) Ništa nije moguće do kraja izgovoriti. Ali, što
nam preostaje? Izgovoriti znači izabrati, a ono što
ostaje neizgovoreno osuditi na šutnju i anonimnost.
Jedino poezija može posredovati između

izgovorenog i neizgovorenog, pa je po tome najsavršeniji i najpotpuniji mogući iskaz.(...)

Znam da to nešto znači i da me pogađa, ali ne znam što znači i zašto me pogađa, jer to ne mogu objasniti drugim riječima.(...)

(...) »Riječi su posude ispunjene iskustvom koje se preko njih prelijeva«, piše Fromm. Bivstvovanje se, dakle, ne može opisati riječima. Ali Fromm ne govori o kreativnoj upotrebi riječi, o riječima kojima stvaralački postupak daje i onaj smisao koji izvan kreacije nemaju. Poezija jeste što jeste i po tome što iskazuje bivstvovanje ostvarujući istovremeno i sebe samu, pa je zbog toga ništa ne može zamijeniti. Zna što mi još ne znamo, čak i njen pjesnik tek s njom saznaje što prije nje nije znao, pa odatle i potreba da je kaže. Pjesma sadrži istine i iskustva koja nije moguće steći ni posredovati na drugi način.(...)

Pozdravljam te, dragi Zvonko, s Marana tha, što u prjevodu s aramejskog jezika (kojim je, najvjerojatnije, govorio Isus) glasi: Gospodine naš, dođi! i – Zagrlj, spasi poeziju! – dodala bih toj molitvenoj mantri.